

BORISZ AKUNYIN

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2015

VADÁSZAT ODÜSSZEUSZRA

– Odüsszeusz az öböltől az erdei ösvényen addig a helyig ment, amelyet Athéné mutatott meg neki. De nem ért oda. De nem ért oda! *Eltűnt!*

Az utolsó szót az éjszakai látogató olyan rémülten mondta ki, hogy beleremegett pödört bajuszának két vége. Váll-lapján megcsillant a cári monogram a lámpa fényében.

Abszurdum, gondolta Eraszt Petrovics. Fantazmagória. Itt vagyok a szállodai szobámban, a *Cseresznyés kert*-et olvasom, és a jó ég tudja, hányadszor próbálom megérteni, miért nevezte az író komédiának ezt a kibírhatatlanul szomorú színdarabot. És egyszer csak megjelenik ez a tábornoki egyenruhás őrült, és elkezd hadoválni. Odüsszeuszról meg Athénéről, meg valamilyen távcsöves Mannlicherről, és azt hajtogatja, hogy „csak maga adhatja vissza egy öreg katona becsületét”. Meredt szemében könnyek, mintha egy korai, abból az időből való Csehov-darab szereplője kelt volna életre, amikor Anton Pavlovics fiatal és egészséges volt, és vígjátékokat írt.

– M-miért mondja nekem ezeket? K-kicsoda tulajdonképpen, és honnan ismer? – kérdezte az ingerültségtől a szokásosnál jobban dadogva.

– Hogyhogy? Hát nem Eraszt Petrovics Fandorin? Eltévésztettem a szobát?! – pánikolt a hívatlan látogató.

De hiszen bemutatkozott ez a csodabogár. Fandorin enélkül is felismerte volna. Ismert személyiség. A fővárosi karikaturisták roppant élethűen ábrázolják kipödört bajuszát, méreten felüli orrát és rövid, ősz szakállát. Lombadze tábornok teljes életnagyságban. Jalta városparancsnoka, ahol a cári család évente három-négy hónapot tölt el. A krími kisváros emiatt különleges státust kapott, parancsnoksága pedig teljhatalmat és rendkívüli jogokat. Zsarnokoskodása és túlcseresznyéskedése régóta közszájon forog. A baloldali lapok „udvari mopszliként” emlegetik, és viccesen azt állítják, hogy reggelente a szájában viszi oda őfelségéhez a papucsát.

– Igen, Fandorin vagyok. Na és?

– Ahá! Nekem minden ideérkezőről jelentést kell tennem! – emelte fel diadalmasan az ujját Lombadze. – Ön a híres nyomozó, aki Moszkvából jött ide. Nem tudom, miféle nyomozás hozta a városomba, de azonnal föl kell hagynia minden ügygyel!

– Eszemben sincs. T-tagja vagyok a Csehov hátrahagyott műveit kutató bizottságnak, és a megboldogult nővérének hívására jöttem ide. Egy hónap múlva lesz Anton Pavlovics halálának tizedik évfordulója, és részt veszek az előkészületekben.

Ez teljesen igaz volt: Eraszt Petrovicsot azután választották be a tekintélyes bizottságba, hogy segítse megtalálni az író egyik elveszett kéziratát.

A tábornok mérgesen horkantott.

– Nézze, engem nem érdekel, kinek dolgozik most! Végtelenül fontos ügyről van szó! Őfelségének veszélyben az élete! Hajnalig mindössze két óra van hátra. Mondtam, hogy Odüsszeusz nem jelent meg a megjelölt helyen! Most valahol a Livadia-palota körül kóborol a távcsöves Mannlicherével. Kész katasztrófa!

Fandorinnak egyszerre eszébe jutott két, egymástól teljesen független dolog. (Agyának megvolt ez a különleges tulajdonsága.) Az első: hirtelen rájött, miért komédia a *Cseresznyés kert*. Ezt a darabot egy tüdőbeteg írta, aki megérezte, hogy szomorú élete bohózatként fog véget érni. Idegen földön hal meg, és olyan hűtővagonban hozzák haza, melyen az áll: „Osztrigaszállítmány”. A tragikus szituáció komédiába illően csehovi kigúnyolása.

A második: a városparancsnok izgatott szóáradatának van értelme.

– Odüsszeusz terrorista? – szakította félbe őmél-tósága bőbeszédű szónoklatát.

– Mégpedig roppant veszélyes! Tizenegy éve kö-rozik! Hallatlanul találékony! Innen a ragadvány-neve!

– Athéné a maga *agent provocateur*-e?

– Hogy képzeled? Tiszteletre méltó hölgy, aki haszerzetetből működik együtt velünk. Tagja a bolsevik pártnak. Amikor Odüsszeusz, megadva a jelszót, megjelent nála, elárulta, hogy meg akarja ölni őfelségét. Athéné természetesen jelentette ezt az Ohranának.

– Miért nem tartóztatták le azonnal? K-kitalálom: maga látta el a mesterlövészpuskával.

Lombadze megtörölte zsebkendőjével kivörösödött homlokát.

– Odüsszeusz megbízta Athénét, hogy szerezzen neki fegyvert, és tegye lehetővé bejutását a különleges zónába – motyogta a városparancsnok. – Azt gondoltam, hatásosabb a tervezett cárgyilkosság helyszínén, fegyverestül letartóztatni. Akkor nem ússza meg kényszermunkával, hanem felakasztják.

Te pedig kapsz egy kitüntetést az uralkodó megmentéséért, zárta be gondolatban Fandorin az egyszerű logikai láncot.

– Remélem, a puska működésképtelen.

– Odüsszeusz rendkívül gyanakvó. Senkiben nem bízik. Ha rájön, hogy leköszörülték az ütőszeg, vagy tegyük fel...

– Világos. Nyilván az irányzék is tökéletes állapotban van. R-remek. És a maga ostoba Athénéje egyenesen a cári birtokok területére kalauzolta Odüsszeuszt?

– Dehogy! A közvetlenül a rezidenciát körülvevő terület az udvari rendőrség felügyelete alá tar-

tozik. Athéné csak a különleges zóna külsőbb peremén juttatta át a gazembert. A cári sétány kerületét az én embereim őrzik.

Eraszt Petrovics tudta, hogy így nevezik a Livadia-palotától a Gaszpráig vezető területet. A cár az *Udvari krónika* szerint ezen a festői allén sétál végig mindennap, egyedül vagy bizalmas társaságban. Idegenek nem léphetnek a dombokon áthaladó fasorba.

– De ha nem tévedek, a cári sétány hat verszta. Fölötte rengeteg a szikla, melyek mögött száz rejtékhelyet is lehet találni.

– Éppen ez a baj. Athéné megmutatta Odüsszeusznak az ösvényt, és azt mondta, azon menjen. Fönt van egy alkalmas hely, ahonnan tisztán belátni az egész területet. Ha ott kapjuk el fegyveresen a terroristát, még egy Kerenszkijhez hasonló ügyvéd se menti meg a kötélről. Én természetesen nem vagyok hajlandó kockára tenni őfelsége életét. A gazembert még sötétben kapnánk el. Mire őfelsége felébred, el lenne intézve az ügy...

Addigra a papucskok újra ott lesznek, gondolta Fandorin.

– A maga jóvoltából Odüsszeusz fegyverhez jutott, és most nem tudni, hol van éppen egy sziklás-bokros, több ezer gyeszjatyinányi területen. Nos, hadd k-kószáljon csak – vonta meg vállát –, jelentse őfelségének. Kibír egy napot séta nélkül, amíg az udvari rendőrség és a maga emberei átfésülik a környéket.

Óméltósága fölugrott a székről.

– És ha a gyilkos már belopózott a palota parkjába? Vagy elrejtőzött valahol kívül egy dombon vagy egy fán? Az ablakon is be lehet lőni! Távcsöves puskája van! Maga nem tudja, milyen ember ez! Bakuban négy ügynököt lőtt le, akik megpróbálták feltartóztatni. Maga a pokolbeli ördög! – Lecsüggesztette a fejét. – Ha őfelsége megtudja a részleteket... Harmincévi hibátlan szolgálat... szégyen, nyugdíjazás...

Az utóbbi nem rendítette meg Fandorint, de az előbbi fölkelte a figyelmét.

– Magánál van Odüsszeusz dossziéja?

Lombadze gyorsan elővett egy vastag iratköteget.

– Az ég szerelmére, gyorsan! Őfelsége hétkor ébred! Az első dolga ablakot nyitni...

Odüsszeusz valódi neve Ivan Ivanovics Ivancov volt. A vezetéknevében levő „c” betű kicsit csúfondárosra tette. Egyébként nem számított, hogy hívták élete kezdetén. Az Ivancovot ál- és fedőnevek hosszú sora követte. Fandorin az álneveket csak átfutotta, ám annál figyelmesebben olvasta el az utóbbiakat. Abból, milyen illegális nevet választ valaki, következtetni lehet a jellemére. Ebből ítélve a terrorista a tollasakat kedveli: csupa madárnevet választott. (Odüsszeusznak az Ohrana keresztelte el.)

A forradalmár nagyon régen illegalitásba vonult. Egyszer sem tartóztatták le, semmilyen fizikai vizs-

gálatnak nem vetették alá, és ujjlenyomatot sem vettek tőle. Eraszt Petrovics alaposan megnézte az egyetlen fényképet, amely az évszázad első éveiben készülhetett. Derűs pillantású, összeszorított szájú diákot ábrázolt. Nagyon nem tetszett neki ez az okos, erős akaratot sugárzó arc. Az ilyen ifjúból bizonyos körülmények között roppant veszedelmes ember lesz. Ezt saját példájából tudta.

Odüsszeusz forradalmi pályafutásával teljességgel igazolta a fiziognómiai előrejelzést. Két kormányzó meggyilkolása, az 1905-ös moszkvai felkeléshez szállított fegyverek, merész rablások. Lenin, a bolsevik vezér személyes képviselője (ezt a nevet a politikai nyomozástól távol álló Fandorin is ismerte), valamint Koba, a kaukázusi terrorista cin-kosa (róla viszont ez idáig még nem hallott). Jelenlegi tartózkodási helye ismeretlen. Lehet, hogy egy időre külföldre utazott. Ha így volt, visszajött.

Visszaadta a dossziét.

– Irány a tyúkólba!

– Hova?

– A tyúkólba. Ahova maga beengedte a rókát.

Óméltóságának elállt a szava a felháborodástól.

– Ne merészeljen így beszélni fölkent uralkodónk, Oroszország Isten által kijelölt cárjának rezidenciájáról! – kiáltotta magához térve.

– Jobb lett volna, ha a Teremtő tehetségesebb személyt választ – vágott vissza Fandorin, miközben sietősen öltözködött. – Ne fortyogjon, tábornok. Később vitatkozzunk semmiségeken, mert

Oroszország a végén még a kiválasztottja nélkül marad.

Az érv hatott. A városparancsnok maga segítette föl Fandorin kabátját. Futva igyekeztek a hintóhoz.

– Nem lehetne még a palotán kívül megtalálni a gonosztevőt? – kérdezte a tábornok a moszkvai füléhez hajolva. (A kerekek nagyon zörögtek az úttest kockakövein.) – Annyit hallottam a maga analitikusi képességéről.

– Ide nem analitikus kell, hanem ny-nyomkövető. Az udvari rendőrség főnökét mindenképpen fel kell ébreszteni.

Lombadze bánatosan sóhajtott.

A part mentén haladtak. A tenger szinte teljesen összeolvadt a még fekete éggel, de a két elem találkozásánál már egy keskeny világosabb sávot lehetett felfedezni.

Szpiridonovval, a cári Ohrana főnökével Eraszt Petrovicznak már azelőtt is volt dolga. Ezek a találkozások mindkettőjükben kellemetlen emlékként maradtak meg, ezért mellőzték a kézfogást. De az igazsághoz tartozik, hogy az ezredes nem tett föl egyetlen felesleges kérdést sem, mindösszesen a szemöldökét vont a csak össze, mikor meglátta Fandorint. Azonnal fölfogta az ügy lényegét. Lombadze még mindig gesztikulált, átkozódott, remegtette a bajuszát, de az ezredes nem figyelt rá. Feszülten gondolkodott.

Ez a harminchét éves tiszt, aki villámgyors karriert futott be, előbb a csendőrhadtestben, majd az Ohranánál, Oroszország egyik leggyűlöltebb embere volt. Tucatjával juttatta kötélre és százával küldte kényszermunkára a forradalmárokat. Négy-szer próbálták megölni, de óvatos és ravasz volt. Éppen ezen tulajdonságai miatt nevezték ki nemrég az udvari rendőrség főnökévé: ki védené meg jobban az imperátor felkent személyét? A orosz nyelvek szerint az ezredes kitűnően szervezte meg a dolgot: a kétszáz, kiválóan képzett testőr nemcsak a cárt, hanem magát Szpiridonovot is megvédte a terroristáktól.

Már az első válasza igazolta közmondásos előrelátását.

– Rendben van, tábornok. Nem jelentem a dolgot őfelségének – szakította félbe a városparancsnok szóáradatát –, amennyiben megoldjuk ezt a csekély problémát még az ébredése előtt.

Fandorin csak az első pillanatban csodálkozott. Aztán rájött, hogy a hallatlan nagylelkűségének nagyon egyszerű a magyarázata: Szpiridonov örökre adósává teszi a jaltai városparancsnokot. A szófukar ezredes ezután a nyomozóhoz fordult:

– Ha itt van, nyilván van már terve. Adja elő!

Eraszt Petrovics ugyanilyen ridegen szólt:

– Hol szokott a cár fürödni? Köztudott, hogy az uralkodó reggeli előtt, akármilyen az idő, úszik egyet a tengerben.

– Annak a sétánynak a végén. Mint látja, a fák takarják, úgyhogy abszolút veszélytelen.

– A fürdés helye is?

Az ezredes elkomorult, és megcsóválta a fejét.

– Akkor három feladat van. Át kell fésülni a palota körüli területet; ez egy. Őröket kell állítani a kerítés mögé minden olyan ponton, ahonnan lőni lehet az ablakokra; ez kettő. De biztos vagyok benne, hogy a terrorista valahol a magasban rejtőzködik, ahonnan látni lehet a fürdés helyszínét. Van ilyen hely a közelben?

– Miért olyan biztos ebben? – szólt közbe Lombadze. – A gazember a cári sétány egész hosszában lesben állhat!

– Hallgasson! – szakította félbe Szpiridonov. – Odüsszeusz tudja, hogy az uralkodót figyelmeztetik a veszélyre. Ma nem lesz séta. De arra nincs oka, hogy lemondjon a fürdésről, hiszen bármelyik alkalmas hely a park területéhez tartozik, oda pedig egy egér se surranhat be... Van ilyen hely – folytatta, ismét Fandorinhoz fordulva. – A dombon levő citrusliget. Onnan ötszáz méter a tenger. Egy távcsöves mesterlövészpuskával nem lehet elvéteni. Igaza van. Ott kapjuk el.

Fandorin és az ezredes négy nyomozóval együtt kiment a kapun. A pirkadatban a homokos ösvény málnavörösnek tetszett.

– Megértem, miért nem hozta magával a tábornokot. Úgy fújtat, mint egy gőzkazán. De miért

csak négy ügynököt? – kérdezte kíváncsian Eraszt Petrovics.

– Ők a legjobb vérebeim. Minél kevesebb az ember, annál nagyobb az esély, hogy élve kapjuk el Odüsszeuszt... Ott a citrusliget. Előre, fiúk, benneteket nem kell tanítani! Maga pedig, uram, szabad, mint a madár. Ha lazítani akar, parancsoljon.

Az ügynökcsapat kettévált: ketten az ösvénytől balra, ketten jobbra bújtak a bokrok közé. Maga az ezredes a helyén maradt: nem állt szándékában kitenni magát egy esetleges golyónak. Fandorin gondolkodott, gondolkodott, aztán előreindult. Nem azért, hogy „lazítson”. Kíváncsi volt, milyenek munka közben Szpiridonov vérebei.

Mindössze pár lépést tett, amikor fentről lövés dörrent. A durranás visszhangot vert a dombok között, az ezredes pedig furcsa, hörgésre hasonlító hangot adott ki, Eraszt Petrovicsot arra készítetve, hogy hátraforduljon.

Szpiridonov széttárt karral állt, és fölnézett, mint ha meg akarná nézni a saját homlokát, melynek kellős közepén akkurátus lyuk feketélt. A megölt férfi a hátára zuhant. A bokrok közül előugrottak és főnökükhöz rohantak a „véredek”. Mindenfelől – jobbról, balról, lentől, fentről – kiabálás, lábdobogás hallatszott: a jaltai csendőrök és az udvari rendőrség emberei posztjukról a helyszínre rohantak. Fandorin oda szaladt, ahonnan egy másodperccel előbb eldőrdült a lövés. Cikcakkban futott fölfelé, a citrusfákat kerülgetve. Ez az *ina-*

dzuma basziri-nak nevezett gyakorlat mindennapi programjába tartozott, ezért két perc alatt fönt volt a tetőn.

Mégis elkésett. Egy távcsöves puska hevert a földön. Papírlap fehérlett alatta. Hektográffal ki nyomtatott ítélet volt rajta, melyet a párt „a véres kutya”, Szpiridonov ellen hozott. Alján ceruzával:

Végrehajtva 1914. június 14-én (1-jén). Merci mindenkinek, aki segített. A koronás tökfilkótok nem kell ingyen. Ő a mi szövetségeseink a cárizmus elleni harcban.

Odiüsszeusz

A növényzet mögül egy revolveres csendőr ugrott elő.

– Ki vagy?! – förmedt rá lövésre készen.

– Egy f-fajankó! – ordított vissza Fandorin vörös arccal. (Nem a gyors fölfelé rohanástól, hanem a dühtől.)

Egyszer, sok évvel ezelőtt már történt vele valami hasonló. De akkor nem ő tehetett róla. Ma viszont – megbocsáthatatlan baklövés! – maga vezette a vadászt a zsákmányhoz.